

Udskriftsdato: tirsdag den 28. juli 2026

CIR1H nr 9416 af 27/03/2025 (Gældende)

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Hadforbrydelser

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: CMS VB 10820

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Hadforbrydelser

1. Overblik og tjekliste

Strafbare forhold, der har baggrund i ofrets race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse eller tro eller handicap eller på grund af den pågældende gruppes seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika kan være en overtrædelse af:

- Straffelovens § 266 b (se pkt. 2.1., 4.1. og 4.2.).
- Lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv. (se pkt. 2.2. og 4.5.).

Det kan også være relevant at anvende:

- Straffelovens § 81, nr. 6, om strafskærkelse i strafbare forhold, hvor gerningen helt eller delvis har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, handicap, seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika eller lignende (se pkt. 2.3., 3.2. og 4.6.).
- Straffelovens § 81 f, om strafskærkelse, hvis lovovertrædelsen helt eller delvis har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, handicap, seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika eller lignende, og lovovertrædelsen er begået inden for en skærpet strafzone udpeget i medfør af § 6 a, stk. 1, 3. pkt., i lov om politiets virksomhed, eller under en skærpet strafperiode fastsat i medfør af § 6 f, stk. 1, i lov om politiets virksomhed. (se pkt. 2.4., 3.3. og 4.7.)

1.1. Sager om straffelovens § 266 b

Politiet skal navnlig være opmærksom på følgende:

- Fastlægge indholdet af udtalelsen/meddelelsen. Se pkt. 2.1.1.
 - Formålet er at afdække, om udtalelsen er af en sådan grovhed, at den er omfattet af § 266 b. Se pkt. 4.1.4.
- Fastlægge hvor, hvordan (f.eks. mundtligt på gaden eller i en blog på internettet) og over for hvem, udtalelsen/meddelelsen er fremsat. Se pkt. 2.1.1.
 - Formålet er at afdække, om udtalelsen er fremsat offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds. Se pkt. 4.1.1.
- Fastlægge baggrunden for udtalelsen/meddelelsen. Se pkt. 2.1.1.
 - Formålet er at afdække, om gerningsmanden havde forsæt til at true, forhåne eller nedværdige en gruppe af personer på grund af sin race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse eller tro eller sit handicap eller på grund af den pågældende gruppes seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika. Se pkt. 4.1.3.

Anklagemyndigheden skal navnlig være opmærksom på følgende:

- Sikre, at baggrunden for udtalelsen/meddelelsen er tilstrækkeligt belyst.
- Vurdere, om sagen kan afgøres med et bødeforelæg, eller om den skal indbringes for retten – eventuelt som en domsmandssag, jf. retsplejelovens § 686, stk. 2. Se pkt. 3.1.1.
- Forelæggelsesreglerne. Se pkt. 3.1.1. og pkt. 3.1.2.

1.2. Sager om lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv.

Politiet skal navnlig være opmærksom på følgende:

- Fastlægge, hvad der blev sagt/udtrykt i forbindelse med, at personen blev nægtet betjening eller adgang til diskoteket, restauranten eller lign.
- Formålet er at afdække den begrundelse for afvisning, som den pågældende blev givet (f.eks. dresscode, manglende medlemskab eller ung alder).
- Undersøge relevante forhold vedrørende de øvrige gæster på diskoteket, restauranten mv. på det tidspunkt, hvor personen blev nægtet betjening eller adgang. Se pkt. 2.2.
- Formålet er at afdække, om den begrundelse for afvisning, der blev givet, er reel eller et udtryk for diskrimination på grund af race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro, seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika.

Anklagemyndigheden skal navnlig være opmærksom på følgende:

- Sikre, at baggrunden for at nægte betjening eller adgang er tilstrækkeligt belyst.
- Rejse tiltale mod den person, der har udøvet forskelsbehandlingen, samt den ejer, leder eller lignende, herunder et selskab, som måtte have pålagt en medarbejder at udøve forskelsbehandlingen.
- Forelæggelsesreglerne, se pkt. 3.1.3. og pkt. 3.1.4.

1.3. Sager, hvor straffelovens § 81, nr. 6, skal søges anvendt

Politiet skal navnlig være opmærksom på følgende:

- Om der er indikation for et hadmotiv. Dette gælder navnlig i sager om trusler, vold eller hærværk. Se pkt. 4.6.1.
- Hvis ja, iværksætte efterforskning, der kan belyse et eventuelt hadmotiv. Se pkt. 2.3.1.

Anklagemyndigheden skal navnlig være opmærksom på følgende:

- Citere straffelovens § 81, nr. 6, i anklageskriftet/retsmødebegæringen. Se pkt. 3.2.1.
- Overveje, om der er behov for særlig bevisførelse i retten i relation til at belyse motivet, f.eks. vidneførelse af en person fra en interesseorganisation/forening eller særlig dokumentation i øvrigt.
- Opfordre retten til udtrykkeligt (i dommens præmisser) at forholde sig til spørgsmålet om anvendelse af straffelovens § 81, nr. 6. Se pkt. 3.2.2.
- Indsende domme til Vidensbasen. Se pkt. 6.4.1.
- Sørge for korrekt registrering af afgørelser i POLSAS. Se pkt. 2.5.

1.4. Sager, hvor straffelovens § 81 f, skal søges anvendt

Politiet skal navnlig være opmærksom på følgende:

- Om der er indikation for et hadmotiv. Der skal i den forbindelse foretages den samme vurdering som i forhold til § 81, nr. 6. Se hertil pkt. 4.6.1 vedrørende § 81, nr. 6. Hvis hadforbrydelsen er begået inden for en skærpet strafzone eller under en skærpet strafferperiode, skal der til sagen udarbejdes rapportmateriale til dokumentation af politiets offentliggørelse af beslutning om udpegning af skærpet strafzone eller Rigspolitiets offentliggørelse af beslutning om fastsættelse af skærpet strafferperiode.

Vedrørende de nærmere betingelser for politiets udpegning af skærpet strafzone samt fastsættelse af skærpet strafferperiode henvises til Rigspolitiets Vejledning om etablering af strafskærpelseszoner. Vejledningen er tilgængelig via Polintra.

Anklagemyndigheden skal navnlig være opmærksom på følgende:

- Citere straffelovens § 81 f, i anklageskriftet/retsmødebegæringen. Se pkt. 3.3.1.
- Overveje, om der er behov for særlig bevisførelse i retten i relation til at belyse hadmotivet, f.eks. vidneførelse af en person fra en interesseorganisation/forening eller særlig dokumentation i øvrigt.
- Foretage dokumentation af politiets offentliggørelse af beslutning om udpegning af skærpet strafzone eller Rigspolitiets offentliggørelse af beslutning om fastsættelse af skærpet strafferperiode.
- Kunne belyse, at en hadforbrydelse er begået inden for en skærpet strafzone eller under en skærpet strafferperiode, f.eks. ved vidneførelse.
- Om nødvendigt kunne redegøre for den politifaglige vurdering, som ligger til grund for at udpege en skærpet strafzone eller at fastsætte en skærpet strafferperiode, f.eks. ved vidneførelse.
- Opfordre retten til udtrykkeligt (i dommens præmisser) at forholde sig til spørgsmålet om anvendelse af straffelovens § 81 f. Se pkt. 3.3.2.
- Indsende domme til Vidensbasen. Se pkt. 6.4.2.
- Sørge for korrekt registrering af afgørelser i POLSAS. Se pkt. 2.5.

2. Politiets efterforskning og sagsbehandling

2.1. Sager om straffelovens § 266 b

2.1.1. Skal der indledes efterforskning?

I sager, hvor politiet modtager en anmeldelse om overtrædelse af straffelovens § 266 b, skal der indledes efterforskning, hvis der findes grundlag herfor. Efterforskningen bør således bl.a. klarlægge formålet med og baggrunden for udtalelsen mv., og der skal som altovervejende hovedregel foretages afhøring af den person, som har fremsat udtalelsen eller meddelelsen, ligesom der bør ske afhøring af den forurettede (anmelder) i sagen.

Kravet om afhøring gælder også, selv om det nærmere indhold af udtalelsen må anses for at ligge fast, f.eks. hvor der er tale om et opslag på Facebook. Se nærmere herom under pkt. 4.4.

Afhøring kan kun undlades, hvis det er helt åbenbart, at der efter udtalelsens indhold og karakter mv. ikke foreligger en overtrædelse af straffelovens § 266 b.

Hvad skal politiet belyse ved afhøring af sigtede og anmelder/forurettede?

- Udtalelsens/meddelelsens form og indhold.
- Hvor blev udtalelsen/meddelelsen fremsat.
 - Hvem – og i visse tilfælde hvor mange – har hørt/set/læst udtalelsen/meddelelsen.
 - Navnlig relevant, hvis episoden har fundet sted, hvor der ikke naturligt er andre personer til stede, f.eks. om natten på en gade.
- Baggrunden for udtalelsen/meddelelsen. Se pkt. 4.1.3.
 - Har der – forud for at udtalelsen/meddelelsen blev fremsat – været uoverensstemmelser mellem parterne?
 - Hvis ja, belys den nærmere karakter af uoverensstemmelserne.

Yderligere efterforskningsskridt:

- Er udtalelsen/meddelelsen fremsat i medierne (aviser, TV, radio mv.) eller via internettet (hjemmesider, blogs mv.)?
 - Tilvejebring en kopi/et print af den pågældende artikel, video eller lignende.
- Er udtalelsen fremsat i et socialt medie på internettet, f.eks. Facebook?
 - Tilvejebring en kopi/et print af det pågældende indlæg mv.
 - Belys, hvordan profilen er sat op (er den åben eller lukket?).
 - Hvis udtalelsen/meddelelsen er fremsat i et lukket forum på internettet, skal det fremgå af rapportmaterialet, hvor mange personer der på gerningstidspunktet havde adgang til udtalelsen/meddelelsen.
 - Belys sigtedes brug af profilen, herunder hvor længe sigtede har haft profilen.
- Hvis udtalelsen/meddelelsen er fremsat direkte over for en eller flere personer, f.eks. på gaden, skal det fremgå af rapportmaterialet:
 - Hvor mange personer (cirka) der har – eller kunne have – hørt/set udtalelsen/meddelelsen.
 - Relevante vidner (udenforstående) skal i så fald afhøres.

2.2. Sager om lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv.

I sager om lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af en persons race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro, seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika skal politiet gennem efterforskningen navnlig søge at klarlægge:

- Hvad blev der sagt/udtrykt i forbindelse med, at betjening eller adgang til diskoteket, restauranten eller lign. blev nægtet?
 - Formålet er at afdække, hvilken begrundelse der blev givet for den pågældende forskelsbehandling (f.eks. dresscode, medlemskab eller alder).
- Hvordan var forholdene på diskoteket, restauranten mv. på det tidspunkt, hvor personen blev nægtet betjening eller adgang? Stemmer forholdene på stedet (f.eks. andre gæsters påklædning eller alder) overens med begrundelsen for at afvise personen?
 - Formålet er at undersøge, om forskelsbehandlingen kan være udtryk for diskrimination på grund af en persons race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro, seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika.
- Hvis afvisningen er begrundet med, at den afviste ikke har overholdt stedets dresscode, skal politiet i politirapporten
 - angive, hvis andre tilstedeværende gæster har samme type tøj på som den afviste, og
 - fremskaffe eventuel dokumentation for stedets dresscode.
- Hvis afvisningen er begrundet med, at den afviste ikke har det fornødne medlemskab, skal politiet
 - undersøge, om andre tilstedeværende gæster er medlemmer, og
 - fremskaffe eventuel dokumentation for stedets krav om medlemskab.
- Hvis afvisning er begrundet med, at den afviste ikke har den påkrævede alder, skal politiet
 - undersøge andre gæsters alder, og
 - fremskaffe eventuel dokumentation for stedets alderskrav.

2.3. Sager, hvor strafskærpelse efter straffelovens § 81, nr. 6, kan være relevant

2.3.1. Efterforskning af hadmotiv

Politiet skal ved modtagelse af anmeldelser og under efterforskningen af straffesager være opmærksom på, om der i den konkrete sag (typisk voldssag eller lign., men kan også være andre former for kriminalitet) er omstændigheder, der indikerer, at gerningen helt eller delvist har baggrund i andres etniske

oprindelse, tro, handicap, seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika eller lignende – altså om der foreligger et såkaldt hadmotiv, jf. straffelovens § 81, nr. 6.

Indikationer for, at der kan være tale om et helt eller delvist hadmotiv, er f.eks.:

- Verbale tilkendegivelser vedrørende forurettedes etniske oprindelse, tro, handicap, seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika eller lignende. Se pkt. 4.6.
- Mistænkte har et tilhørsforhold til eller sympatier for en organisation, forening mv., som tilskrives f.eks. stærkt racistiske eller homofobiske synspunkter. Se pkt. 4.6.
- Den forurettede på gerningstidspunktet har deltaget i aktiviteter, som relaterede sig til forurettedes etniske oprindelse, tro, handicap, seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika eller lignende. Se pkt. 4.6.
- Oplysninger om gerningsstedet (lokalitet, der må anses for at være almindelig kendt som mødested for personer med en bestemt etnisk oprindelse, tro, handicap, seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika eller lignende). Se pkt. 4.6.

Se nærmere om indikatorer for et hadmotiv under pkt. 4.6.

Efterforskningsskridt

Politiet skal, når en eller flere af disse indikatorer er til stede, eller hvis der er andre omstændigheder i sagen, der peger i retning af et hadmotiv, under efterforskningen søge at belyse motivet nærmere. Det kan – afhængigt af sagens karakter og de konkrete omstændigheder – f.eks. ske ved følgende efterforsknings-skridt:

- Afhøring af forurettede, mistænkte/sigtede og eventuelle vidner til episoden.
- Afhøring af mistænktens familie og bekendtskabskreds med henblik på f.eks. at afdække et tilhørsforhold til eller sympatier for organisationer eller foreninger, der tilskrives stærkt racistiske eller homofobiske synspunkter.
- Ransagning af den mistænktens bopæl, herunder computer.
- Skaffe særligt lokalkendskab eller kontakter til interesseorganisationer med henblik på eksempelvis at få afdækket, om en bestemt lokalitet er kendt som et mødested for homoseksuelle eller personer, der tilhører bestemte etniske grupper.

Betydning af forudgående konflikt

En forudgående konflikt mellem mistænkte/sigtede og forurettede udelukker ikke, at der samtidig kan være tale om et hadmotiv. Det er således også en skærpende omstændighed, hvis forbrydelsen kun delvist har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, handicap, seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika eller lignende. Se forarbejderne til lov nr. 218 af 31. marts 2004 (L 99 af 26. november 2003, de specielle bemærkninger til § 81), og betænkning til lov nr. 2591 af 28. december 2021, hvor ”helt eller delvis” blev indsat i straffelovens § 81, nr. 6. Loven trådte i kraft den 1. januar 2022.

Der er ved indsættelsen af ”helt eller delvis” i straffelovens § 81, nr. 6, ikke tilsigtet en ændring af retstilstanden, idet det allerede af forarbejderne til lov nr. 218 af 31. marts 2004 fremgår, at bestemmelsen sigter på tilfælde, hvor forbrydelsens motiv helt eller delvis kan tilskrives de i bestemmelsen opregnede forhold.

Med indsættelsen af ”helt eller delvis” i 81, nr. 6, fremgår retsstillingen pr. 1. januar 2022 udtrykkeligt af lovteksten.

Krænkende udtalelser uden hadmotiv

Det vil altid bero på en konkret vurdering, om der ligger et hadmotiv bag en lovovertrædelse. Der kan forekomme tilfælde, hvor der i forbindelse med lovovertrædelsen er fremsat krænkende udtalelser, som ikke i sig selv er tilstrækkelige til, at foreligger et hadmotiv til lovovertrædelsen. Dette har i retspraksis navnlig været tilfældet i sager, hvor konflikten opstår under forurettedes udførelse af sit hverv (f.eks. under gennemførelse af en politiforretning eller i forbindelse med billetkontrol), og hvor det på baggrund af omstændighederne i sagen må antages, at det udelukkende er den pågældendes udførelse af sit hverv, der er årsagen til lovovertrædelsen. Henvisning til redegørelse om retspraksis se under pkt. 4.6.1.

Eksempler fra retspraksis på krænkende udtalelser uden hadmotiv:

- U 2008.65Ø, hvor tiltalte udøvede vold mod en buschauffør efter straffelovens § 119, stk. 1, og samtidig kaldte ham for bl.a. ”perker” og ”perkersvin” og bl.a. fremkom med bemærkningen ”hvorfør kommer I her til landet?”. Landsretten fandt, at volden – uanset de samtidig fremsatte krænkende udtalelser – ikke med den fornødne sikkerhed kunne anses for at have baggrund i buschaufførens etniske oprindelse, men udelukkende skyldtes irritation over, at buschaufføren ikke var stoppet og havde taget tiltalte med. Straffelovens § 81, nr. 6, fandt således ikke anvendelse.
- U 2009.83Ø, hvor tiltalte havde udøvet vold mod en togrevisor efter straffelovens § 119, stk. 1, og samtidig kaldt forurettede for ”perker”. Tiltalte havde bl.a. forklaret, at han var ”stangstiv”, og at han havde kaldt forurettede for ”perker”, som var en fællesbetegnelse, han brugte om alle udlændinge, uden at han lagde noget i det. Landsretten fandt – uanset tiltaltes udtalelser under overfaldet – ikke grundlag for at forhøje straffen i medfør af straffelovens § 81, nr. 6, idet det ikke fandtes bevist, at overfaldet havde baggrund i togrevisorens etniske oprindelse.

2.4. Sager, hvor strafskærkelse efter straffelovens § 81 f, kan være relevant

2.4.1. Hadforbrydelsen er begået i skærpet strafzone eller under skærpet strafperiode

Politiet skal ved modtagelse af anmeldelser og under efterforskningen af straffesager være opmærksom på, om der i den konkrete sag (typisk sag om vold, trusler eller lign., men kan også være andre former for kriminalitet) er omstændigheder, der indikerer, at gerningen helt eller delvist har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, handicap, seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika eller lignende – altså om der foreligger et såkaldt hadmotiv, jf. straffelovens § 81, nr. 6.

Hvis hadforbrydelsen er begået inden for en skærpet strafzone eller under en skærpet strafperiode, skal politiet endvidere være opmærksom på, at der til sagen udarbejdes rapportmateriale til dokumentation af politiets offentliggørelse af beslutning om udpegning af skærpet strafzone eller Rigspolitiets offentliggørelse af beslutning om udpegning af skærpet strafperiode.

2.5. Opdatering i POLSAS om hadforbrydelser

Alle hadforbrydelser skal opdateres i POLSAS med en søgenøgle med henblik på, at Rigspolitiet kan monitorere hadforbrydelsesområdet.

Ordningen er beskrevet i Rigspolitiets nationale vejledning om registrering af hadforbrydelser, hvoraf bl.a. fremgår følgende:

- Formålet med monitoringsordningen.
- Beskrivelse af de enkelte søgenøgler.

Rigspolitiets vejledning findes på Polnet under ”Politifagligt” -> ”Forebyggelse” -> ”Hadforbrydelser” -> ”Rigspolitiet – National vejledning, registrering af hadforbrydelser”.

3. Forberedelse

3.1. Forelæggelse for den overordnede anklagemyndighed

Politidirektøren skal forelægge følgende sager for de regionale statsadvokater og/eller Rigsadvokaten:

- Sager om overtrædelse af straffelovens § 266 b.
- Sager om overtrædelse af lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv.

De nærmere regler om forelæggelse for den overordnede anklagemyndighed er beskrevet under pkt. 3.1.1.-3.1.5.

3.1.1. Straffelovens § 266 b, hvor der er rejst sigtelse

Forelæggelse for statsadvokaten

Politidirektøren skal i sager om overtrædelse af straffelovens § 266 b, hvor der er rejst sigtelse, forelægge sagen for statsadvokaten med en indstilling om tiltaleespørgsmålet, jf. Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om forelæggelse og indberetning mv., pkt. 3.3.4.

Tiltalerejsning

Hvis det indstilles, at der rejses tiltale, skal der tillige udarbejdes et udkast til anklageskrift eller bødeforelæg.

Hvis statsadvokaten tiltræder indstillingen, sendes sagen til politikredsen, som indbringer sagen for retten.

I de tilfælde, hvor der rejses tiltale mod personer omfattet af medieansvarsloven, har Rigsadvokaten tiltalekompetencen efter medieansvarslovens § 28. I disse tilfælde forelægges sagen via statsadvokaten for Rigsadvokaten, som udfærdiger en tiltaleresolution, der træder i stedet for et anklageskrift. Politikredsen videresender tiltaleresolutionen til retten. Der henvises i øvrigt til Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om forelæggelse og indberetning mv., pkt. 3.3.6.

Det bemærkes, at der i sager, som indbringes for retten med påstand om bøde, skal medvirke domsmænd, hvis sagen må anses for at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse, jf. retsplejelovens § 686, stk. 2. Højesteret har i U 1999.1731H udtalt, at sager om overtrædelse af bl.a. straffelovens § 266 b i almindelighed må anses for at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse. På denne baggrund skal det i hver enkelt sag om overtrædelse af straffelovens § 266 b konkret vurderes, om sagen bør afvikles som en domsmandssag.

Påtaleopgivelse

Hvis statsadvokaten beslutter at opgive påtale, udfærdiger statsadvokaten en afgørelse om påtaleopgivelse og underretter sigtede og andre, der må antages at have en rimelig interesse heri, om påtaleopgivelsen, jf. retsplejelovens § 724, stk. 1, 1. og 2. pkt. Det skal i den forbindelse fremgå, at afgørelsen kan påklages til Rigsadvokaten, jf. § 724, stk. 1, 3. pkt.

Ændret subsumption

Hvis statsadvokaten beslutter at henhøre forholdet under en anden straffebestemmelse end straffelovens § 266 b, udfærdiger statsadvokaten som udgangspunkt en påtaleopgivelse. Der skal ske underretning af sagens parter på samme måde som anført ovenfor. Det skal dog tillige fremgå af påtaleopgivelsen, at sagen ikke er afsluttet, og at den bliver sendt tilbage til politiet for at blive behandlet efter en anden straffebestemmelse. Sagen vil i så fald blive sendt tilbage til politidirektøren med bemærkning om, at sagen kan færdigbehandles i henhold til den ændrede subsumption.

3.1.2. Straffelovens § 266 b, hvor der ikke er rejst sigtelse

Forelægges for statsadvokaten

Sager, hvor politidirektøren finder, at en anmeldelse om overtrædelse af straffelovens § 266 b bør afvises efter retsplejelovens § 749, stk. 1, eller hvor der efter § 749, stk. 2, 1. pkt., ikke findes grundlag for at fortsætte efterforskningen, skal forelægges for statsadvokaten med en indstilling om, hvorfor anmeldelsen bør afvises, eller efterforskningen indstilles.

Statsadvokaten underretter parterne

Hvis statsadvokaten tiltræder indstillingen, udfærdiger statsadvokaten en afgørelse om afvisning af anmeldelsen eller indstilling af efterforskningen og underretter forurettede og andre, der må antages at have rimelig interesse heri, om afgørelsen, jf. retsplejelovens 749, stk. 3. Det skal i den forbindelse fremgå, at afgørelsen kan påklages til Rigsadvokaten.

3.1.3. Lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv., hvor der er rejst sigtelse

Forelæggelse for statsadvokaten

Politidirektøren skal i alle sager om overtrædelse af lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv., hvor der er rejst sigtelse, forelægge sagen for statsadvokaten med en indstilling om tiltalspørgsmålet.

Tiltalerejsning

Hvis det indstilles, at der rejses tiltale, skal der tillige udarbejdes et udkast til anklageskrift.

I de tilfælde, hvor det indstilles, at der rejses tiltale, og statsadvokaten kan tiltræde indstillingen, sendes sagen til politikredsen, som indbringer sagen for retten.

Det bemærkes, at det følger af lovens § 3, at der kan pålægges selskaber bødeansvar for overtrædelse af § 1. Der bør rejses tiltale mod såvel den person, som udøver forskelsbehandlingen, som den ejer, leder eller lignende, herunder et selskab, som måtte have pålagt en medarbejder at udøve forskelsbehandlingen.

Der kan henvises til landsretsdommen U 2004.641, hvor to dørmænd blev fundet skyldige i overtrædelse af lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv. ved at have nægtet nogle personer adgang til restaurant på grund af deres etniske oprindelse. Bøderne blev fastsat til 1.000 kr. Bestyreren blev fundet skyldig i overtrædelse af samme lov ved at have pålagt dørmændene at modvirke, at der i restauranten skete grupperinger af personer, der havde anden etnisk oprindelse end dansk og blev idømt en bøde på 5.000 kr. Et aktieselskab blev ligeledes fundet skyldig i overtrædelse af samme lov ved som bevillingshaver til restauranten at have udstedt retningslinjer for, at der ikke i restauranten måtte opstå grupperinger af gæster med en anden etnisk oprindelse end den danske og blev idømt en bøde på 10.000 kr.

Der henvises i øvrigt til Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om strafansvar for juridiske personer, pkt. 3.1.1. og 3.1.6.

Påtaleopgivelse

Hvis statsadvokaten beslutter at opgive påtale, udfærdiger statsadvokaten en afgørelse om påtaleopgivelse og underretter sigtede, forurettede og andre, der må antages at have en rimelig interesse heri, om afgørelsen, jf. retsplejelovens § 724, stk. 1, 1. og 2. pkt.

Ændret subsumption

Hvis statsadvokaten beslutter at henhøre forholdet under en anden straffebestemmelse end bestemmelserne i lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv., udfærdiger statsadvokaten som udgangspunkt en påtaleopgivelse. Der skal ske underretning af sagens parter, således som det er anført ovenfor. Det skal dog tillige fremgå af påtaleopgivelsen, at sagen ikke er afsluttet, og at den bliver sendt tilbage til politiet for at blive behandlet efter en anden straffebestemmelse. Sagen vil i så fald blive sendt tilbage til politidirektøren med bemærkning om, at sagen kan færdigbehandles i henhold til den ændrede subsumption.

Der henvises i øvrigt til Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om forelæggelse og indberetning mv., pkt. 3.3.5.

3.1.4. Lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv., hvor der ikke er rejst sigtelse

Forelæggelse for statsadvokaten

Alle sager, hvor politidirektøren finder, at en anmeldelse om overtrædelse af lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv. bør afvises efter retsplejelovens § 749, stk. 1, eller hvor der efter § 749, stk. 2, 1. pkt., ikke findes grundlag for at fortsætte efterforskningen, skal forelægges for statsadvokaten med en indstilling om, hvorfor anmeldelsen bør afvises, eller efterforskningen indstilles.

Statsadvokaten underretter parterne

Hvis statsadvokaten tiltræder indstillingen, udfærdiger statsadvokaten en afgørelse om afvisning af anmeldelsen eller indstilling af efterforskningen og underretter forurettede og andre, der må antages at have

rimelig interesse heri, om afgørelsen, jf. retsplejelovens 749, stk. 3. Det skal i den forbindelse fremgå, at afgørelsen kan påklages til Rigsadvokaten.

Der henvises i øvrigt til Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om forelæggelse og indberetning mv., pkt. 3.3.5.

3.2. Sager, hvor strafskærpeelse efter straffelovens § 81, nr. 6, kan være relevant

3.2.1. Tiltalen

Anklagemyndigheden skal inden tiltalerejsning være opmærksom på, hvorvidt der i den konkrete sag er omstændigheder, der indikerer, at gerningen helt eller delvist har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, handicap, seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika eller lignende, jf. pkt. 2.3.

Hvis det er tilfældet, skal anklagemyndigheden sikre, at dette motiv er belyst i tilstrækkeligt omfang under efterforskningen. Hvis et eventuelt hadmotiv ikke er søgt afdækket i tilstrækkelig grad, skal anklagemyndigheden sende sagen retur til politiet med henblik på yderligere efterforskning af motivet.

Hvis motivet efter anklagemyndighedens vurdering er belyst tilstrækkeligt, og betingelserne for at anvende straffelovens § 81, nr. 6, må anses for opfyldt, skal straffelovens § 81, nr. 6, citeres i anklageskriftet/retsmødebegæringen. Endvidere skal der i fornødent omfang indkaldes vidner og ske bevisførelse i øvrigt, der kan belyse dette aspekt af sagen.

3.2.2. Hovedforhandling

Under hovedforhandlingen skal anklagemyndigheden være opmærksom på følgende:

- Under bevisførelsen skal et eventuelt hadmotiv belyses ved f.eks. afhøring af vidner og dokumentation af relevante oplysninger herom.
- Anklagemyndigheden bør modsætte sig et eventuelt krav fra tiltalte om at føre bevis for rigtigheden af f.eks. beskyldninger om grov kriminalitet. Der vil i den forbindelse kunne henvises til U 2000.2234H, hvor Højesteret tilkendegav, at der ikke havde været grundlag for at give tiltalte adgang til den ønskede bevisførelse, der bl.a. havde til formål at godtgøre, at tiltaltes udtalelser hvilede på videnskabelige undersøgelser.
- Under proceduren vedrørende straffastsættelsen skal et eventuelt hadmotiv fremhæves som en skærpende omstændighed. Det gælder også i tilfælde, hvor straffelovens § 81, nr. 6, ikke er citeret i anklageskriftet, men hvor betingelserne for anvendelse af bestemmelsen ikke desto mindre må anses for opfyldt.
- Retten skal opfordres til i dommen at forholde sig udtrykkeligt til spørgsmålet om anvendelse af straffelovens § 81, nr. 6, således at der gennem retspraksis bliver skabt et bedre kendskab til anvendelsen af bestemmelsen.

3.3. Sager, hvor strafskærpeelse efter § 81 f kan være relevant

3.3.1. Tiltalen

Anklagemyndigheden skal inden tiltalerejsning være opmærksom på, om der er tale om en hadforbrydelse begået inden for en skærpet strafzone udpeget i medfør af § 6 a, stk. 1, 3. pkt., i lov om politiets

virksomhed, eller under en skærpet strafferperiode fastsat i medfør af § 6 f, stk. 1, i lov om politiets virksomhed, jf. pkt. 2.4.

Dokumentation for politiets offentliggørelse af beslutning om udpegning af skærpet strafzone eller Rigspolitiets offentliggørelse af beslutning om fastsættelse af skærpet strafferperiode skal fremgå af sagen.

Hvis betingelserne for at anvende straffelovens § 81 f, må anses for opfyldt, skal straffelovens § 81 f, citeres i anklageskriftet/retsmødebegæringen.

3.3.2. Hovedforhandling

Under hovedforhandlingen skal anklagemyndigheden være opmærksom på følgende:

- Under bevisførelsen skal det kunne belyses, at en hadforbrydelse er begået inden for en skærpet strafzone eller under en skærpet strafferperiode, f.eks. ved vidneførsel.
- Der skal foretages dokumentation af politiets offentliggørelse af beslutning om udpegning af skærpet strafzone eller Rigspolitiets offentliggørelse af beslutning om fastsættelse af skærpet strafferperiode.
- Om nødvendigt skal anklagemyndigheden kunne redegøre for den politifaglige vurdering, som ligger til grund for at udpege en skærpet strafzone eller fastsættelse af en skærpet strafferperiode, f.eks. ved vidneførsel.
- Når en hadforbrydelse er begået inden for en skærpet strafzone eller under en skærpet strafferperiode, skal det fremhæves som en skærpende omstændighed. Det gælder også i tilfælde, hvor straffelovens § 81 f, ikke er citeret i anklageskriftet, men hvor betingelserne for anvendelsen af bestemmelsen må anses for opfyldt.
- Retten skal opfordres til i dommen at forholde sig udtrykkeligt til spørgsmålet om anvendelse af straffelovens § 81 f, således at der gennem retspraksis bliver skabt et bedre kendskab til anvendelsen af bestemmelsen.

4. Jura

4.1. Betingelser for anvendelse af straffelovens § 266 b, stk. 1

Betingelserne for anvendelse af straffelovens § 266 b, stk. 1, er beskrevet under pkt. 4.1.1. - 4.1.5., hvor de enkelte elementer i bestemmelsen gennemgås bl.a. med eksempler fra retspraksis.

Utrykte domme fra 2000 og frem er angivet med det nummer, som dommene har i Rigsadvokatens praksisoversigt om Hadforbrydelser (straffelovens § 266 b) - praksisoversigt.

4.1.1. "Offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds"

Det er en betingelse for at kunne anvende straffelovens § 266 b, at udtalelsen eller meddelelsen er fremsat offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds.

I skemaet nedenfor er anført forskellige tilfælde, hvor der er redegjort for, om en udtalelse mv. må anses for at være omfattet af betingelsen om at være fremsat offentligt mv.

Hvor er udtalelsen/meddelelsen fremsat?	Omfattet af betingelsen?	Eksempler fra retspraksis
På offentlige møder, i aviser, radio og tv og i elektroniske udgaver af disse medier.	Omfattet.	Dom 1.1.81 > Domfældelse (udtalelser fremsat i et læserbrev, der blev offentliggjort i papirudgaven af en avis og på avisens hjemmeside)
I offentlige debatfora på hjemmesider og blogs samt på Facebook og lignende sociale medier.	Som hovedregel omfattet. Hvis udtalelsen er fremsat i et forum, der ikke er offentligt tilgængeligt, f.eks. en lukket Facebook-profil, skal udtalelsen være fremsat med forsæt til udbredelse i en videre kreds. Det nødvendiggør bl.a. <u>krav om</u> dokumentation af, hvor mange personer der har adgang til profilen eller forummet, og hvordan profilen er sat op, med henblik på at vurdere, om der er forsæt til at udbrede udtalelsen til en videre kreds.	Dom nr. 1.2.9. > Domfældelse (udtalelser på tiltaltes blog). U 2014.73V > Domfældelse (gengivelse på tiltaltes blog af en andens udtalelser). U 2003.2259V > Domfældelse (sang lagt på tiltaltes hjemmeside). Dom nr. 1.4.9. > Frifindelse (udtalelse fremsat som kommentar til et opslag på anden persons Facebook-profil. Landsretten fandt, at der ikke var forsæt til udbredelse til en videre kreds. Der var ikke i sagen oplysninger om, hvordan profilen var sat op, og hvor mange personer der havde adgang til profilen). Dom nr. 1.2.17 > Domfældelse (videoptagelse lagt ud på Facebook-profil)
Til journalister i anledning af interviews mv.	Som hovedregel omfattet (dog kan der være tilfælde, hvor udtalelsen ikke er fremsat med forsæt til udbredelse i en videre kreds).	Dom 1.4.1. > Frifindelse (udtalelser fremsat til en tredje person, mens en journalist var til stede. Landsretten udtalte, at journalisten ikke havde bedt om et interview eller i øvrigt gjort det klart for tiltalte, at hans udtalelser ville blive gengivet ordret i avisen. Det havde således ikke fremstået som overvejende sandsynligt for tiltalte, at hans udtalelser ville blive udbredt til en videre kreds). Dom 1.2.14 > Domfældelse (T (som var imam) havde til en journalist ved et lokalblad til brug for en artikel udtalt: " <i>Homoseksualitet er unaturligt. Det er ligesom at dyrke sex med dyr. Det er på samme måde unormalt</i> ", ligesom T til en journalist ved et landsdækkende dagblad til brug for en anden

		artikel udtalte: <i>"Det er uacceptabelt og lige så unormalt som at spise sin egen lort. Eller spise hunde. For os er det ligesom at være pædofil. Jeg får kvalme, når jeg hører om homoseksualitet"</i>).
Over for en enkeltperson på steder, der ikke er offentligt tilgængelige (f.eks. i et undersøgelsesrum på et hospital, en detention, en privat bolig, en taxa eller en privat have).	Som hovedregel ikke omfattet.	Dom 1.4.6. > Frifindelse (udtalelser fremsat inde i forældrenes plejebolig på et plejehjem, hvor de blev overhørt af en person inde i plejeboligen og en person, der uden tiltaltes vidende befandt sig på et offentligt gangareal på plejehjemmet).
Over for en enkeltperson på offentligt tilgængelige steder (f.eks. på gaden, i et offentligt transportmiddel, i en forretning, på en restaurant og på en station).	Efter omstændighederne omfattet (efter retspraksis er det i denne situation normalt en betingelse, at udtalelsen er overhørt af flere tilfældige udenforstående, og at det må have stået den person, der har fremsat udtalelsen, klart, at dette ville være tilfældet - eller at han/hun i øvrigt har handlet forsætligt).	Dom 1.2.6. > Domfældelse (udtalelser ved busstoppested i overværelse af ca. 10 udenforstående personer). Dom 1.1.12. > Domfældelse (råbte i offentlig bus i overværelse af en del udenforstående personer). Dom 1.2.8. > Domfældelse (råbte i en shawmabar i overværelse af flere personer). Dom 1.1.31. > Domfældelse (udtalelser fremsat utallige gange på banegård i flere personers påhør og over en længere periode). Dom 1.1.32. > Domfældelse (råbte til sikkerhedsvagt foran ambassade i flere personers påhør) Dom 1.1.101 > Domfældelse (udtalelser fremsat i Udlændingestyrelsens borgerservice i overværelse af flere personer)
I en lukket kreds af personer, f.eks. i bestyrelsen i en forening eller lignende.	Som hovedregel ikke omfattet.	Dom 1.4.2. > Frifindelse (udtalelser fremsat efter en fodboldkamp inde i en bus, hvor spillerne fra det rivaliserende hold befandt sig. Retten fandt, at udtalelserne, der var fremsat under omstændigheder, hvor de kun kunne høres af en begrænset kreds, ikke var fremsat offentligt).
Symbolanvendelse over for enkeltpersoner.	Kan være omfattet.	Se eksempler nedenfor under <u>pkt. 4.1.2.</u> ("Udtalelse eller anden meddelelse").

4.1.2. "Udtalelse eller anden meddelelse"

Udtrykket "udtalelse eller anden meddelelse" omfatter både skriftlige og mundtlige udtryksformer. Ved ordene "anden meddelelse" udvides bestemmelsen til at omfatte udtryksformer, der ikke kan betegnes som udtalelser, f.eks. billeder eller karikaturer.

Handlinger, der indebærer anvendelse af almenkendte racistiske symboler, kan være en overtrædelse af § 266 b.

Som eksempler fra retspraksis kan nævnes:

- U 1994.993/1Ø, hvor placeringen af et brændende kors ved vejen ud for et hus beboet af en tyrkisk familie, blev anset for "en anden meddelelse" i straffelovens § 266 b's forstand.
- Dom 1.1.14., hvor afbildning af tre hagekors på murværket til en grillbar tilhørende en mand af tyrkisk herkomst blev anset for en overtrædelse af straffelovens § 266 b.

4.1.3. "Gruppe af personer"

Efter straffelovens § 266 b, stk. 1, skal der være tale om en udtalelse, hvorved "en gruppe af personer" trues, forhånes eller nedværdiges.

Ikke enhver gruppering af mennesker er omfattet af begrebet "en gruppe af personer". Gruppen af personer, som forhånes mv., kan således blive så stor/mangfoldig, at udtalelsen ikke anses for en overtrædelse af § 266 b. En gruppe af personer i § 266 b's forstand skal have et fælles træk/karakteristikum og dermed udgøre en "bestemt" gruppe for at være omfattet af bestemmelsen.

Fra retspraksis kan der henvises til følgende afgørelse, hvor "personer, der ikke er danskere" ikke udgjorde en "gruppe af personer" i § 266 b's forstand:

- TfK 2013.967V, hvor opklæbning på et vindue i en indisk restaurant af to klistermærker med billedet af et hagekors og teksten »Danmark for danskerne« samt besiddelse af tilsvarende klistermærker, herunder med ordlyden "Raceblanding er folkemord" ikke blev anset for en overtrædelse af straffelovens § 266 b, stk. 1. Landsretten lagde herved vægt på, at udsagnene ikke indeholdt en nedværdigelse eller forhånelse af en gruppe personer på grund af deres race, hudfarve, nationale oprindelse eller etniske oprindelse, og at personer, der ikke er danskere, ikke udgør »en bestemt gruppe af personer« i straffelovens § 266 b's forstand. Landsretten fandt ikke, at den omstændighed, at klistermærkerne var forsynet med hagekors, og at de var blevet opsat på en "etnisk" restaurant kunne føre til, at udsagnene udgjorde en overtrædelse af straffelovens § 266 b.

Endvidere kan der henvises til følgende Højesteretsdom af 20. januar 2021, hvoraf det fremgår, at "ikke-vestlige migranter" og "asylansøgere" ikke er en persongruppe omfattet af straffelovens § 266 b.

- T1, T2 og T3 havde på gaden uddelt spraydåser, der var påført ordet "Asylspray" og tekster om migranter og asylansøgere, samt flyers med tekst om samme emne. For Højesteret var spørgsmålet, om de tiltalte ved disse ytringer havde overtrådt straffelovens § 266 b. Højesteret tiltrådte, at ytringerne var udtryk for forhånelse eller nedværdigelse af den gruppe af personer, som ytringerne angik, og at ytringerne var fremsat offentligt. Det afgørende var herefter, om den pågældende persongruppe var blevet forhånet eller nedværdiget på grund af sin race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse,

tro eller seksuelle orientering. Højesterets flertal fandt, at persongruppen ”ikke-vestlige migranter” og ”asylansøgere” ikke var afgrænset ved en bestemt race, hudfarve, national eller etnisk oprindelse, tro eller seksuel orientering, og at ytringerne ikke var rettet mod de pågældende på grund af de nævnte forhold. Ytringerne var derfor ikke strafbare efter straffelovens § 266 b, og de tiltalte blev frifundet.

Det er Rigsadvokatens opfattelse, at persongruppen ”flygtninge” i lyset af Højesteretsdom af 20. januar 2021 ikke er omfattet af straffelovens § 266 b. Det bemærkes dog, at betingelserne i straffelovens § 266 b efter en konkret vurdering kan være opfyldt, selvom der er tale om udtalelser om ”flygtninge”. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis der fremsættes udtalelser om ”syriske flygtninge”, da persongruppen i den situation er karakteriseret ved national oprindelse.

Under henvisning til Højesterets dom af 20. januar 2021 nedlagde anklagemyndigheden påstand om frifindelse i følgende sager:

- Dom 1.1.57 smh. dom 1.4.29 (animeret video indeholdende trussel mod flygtninge)
- Dom 1.4.26 (kommentar på Facebook rettet mod flygtninge)

Udtalelser rettet mod en enkeltperson må, hvis de ikke kan ses som udtryk for forhånelse mv. af den gruppe, til hvilken den pågældende hører, bedømmes i henhold til straffelovens almindelige regler om freds- og ærekrænkelser. Se herom i forarbejderne til § 266 b (FT 1970-71, Tillæg A, sp. 1187-88 og betænkning nr. 553/1969, s. 34).

Hvorvidt en udtalelse rettet mod en enkeltperson tillige må anses som udtryk for en trussel, forhånelse eller nedværdigelse af en gruppe af personer, beror på en samlet konkret vurdering af udtalelsens indhold, den situation, hvori udtalelsen fremsættes, samt baggrunden for udtalelsen.

Tilfælde vedrørende enkeltpersoner

I det følgende er nævnt forskellige typer af tilfælde, hvor der er redegjort for, om udtalelser eller meddelelser fremsat over for enkeltpersoner må anses for at være omfattet af betingelsen om at være en nedværdigelse, forhånelse mv. af en gruppe af personer.

- Udtalelser/meddelelser fremsat over for enkeltpersoner, som gerningsmanden ikke har nogen anledning til at rette henvendelse til, og som gerningsmanden ikke har nogen forudgående relation til, vil ofte være omfattet.
 - Dom 1.1.5. Domfældelse (på offentlig gade til en tilfældig kvinde af irakisk afstamning råbt: ”Rejs hjem, hvor du kommer fra. Rejs hjem til Khomeini. Unge indvandrere voldtager og voldtager. Frit Europa”).
 - Dom 1.1.12. Domfældelse (i en offentlig bus over for en gruppe somaliske piger, der var passagerer i bussen, råbt: ”Perkersvin”, ”sorte so”, ”sorte svin” og ”skrub hjem til det land I kommer fra”).
 - Dom 1.2.6. Domfældelse (ved et busstoppested i overværelse af ca. 10 udenforstående uden anledning eller forudgående kontakt sagt til en kvinde: ”Sig til dit perkerafkom, at de skal lade være med at glo”).
 - Dom 1.1.86 > Domfældelse (i en café til to personer af udenlandsk herkomst, som tiltalte ikke havde nogen anledning til at henvende sig til, at have råbt: ”Jeg hader alle muslimer, I er et lortefolk som kun vil udnytte Danmark, I skulle alle blive smidt ud af landet, muslimer står for al kriminalitet i Danmark og Sverige”, ”Jeg slår alle muslimer ihjel, jeg slår jer ihjel, muslimer skulle være udryddede”, ”I er terrorister” og ”I bomber og dræber og vil overtage hele verden” mv.)

- Udtalelser/meddelelser fremsat under et skænderi, en konflikt eller lignende mellem to (eller flere) personer, når skænderiet ikke er begrundet i det forhold, at den forurettede person tilhører en bestemt gruppe af personer omfattet af straffelovens § 266 b er normalt ikke omfattet, hvis udtalelserne må antages at have karakter af skældsord, der tager sigte på at fornærme den forurettede personligt. I en sådan situation vil udtalelserne normalt ikke være fremsat med forsæt til at true, forhåne eller nedværdige den gruppe af personer, som den forurettede tilhører.
- F.eks. sager, hvor der er tale om længerevarende nabostridigheder, eller sager, der udspringer af færdselsmæssige uoverensstemmelser. Udtalelserne vil, når sådanne omstændigheder foreligger, i stedet kunne være omfattet af straffelovens almindelige regler om freds- og ærekrænkelser.
- Udtalelser/meddelelser fremsat over for visse personer, der handler i offentlig tjeneste eller hverv, og som i kraft af deres hverv er særligt udsat for udtalelser, som kan være af truende, forhånende eller nedværdigende karakter, er normalt ikke omfattet, hvis det drejer sig f.eks. om polititjenestemænd, togførere, buschauffører, fængselsbetjente mv., og det på baggrund af omstændighederne i sagen må lægges til grund, at udtalelserne er fremsat på grund af disse personers udførelse af deres tjeneste eller hverv og ikke f.eks. på grund af disse personers race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse eller tro eller handicap eller på grund af den pågældende gruppes seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika.
- F.eks. gennemførelse af en politiforretning eller billetkontrol. I sådanne tilfælde må der antages at være tale om skældsord mv. rettet mod den pågældende enkelte offentlige ansatte som følge af utilfredshed med vedkommendes udførelse af sit arbejde og ikke en udtalelse rettet mod f.eks. den etniske gruppe, som den forurettede tilhører. Det vil i stedet – afhængigt af udtalelsernes karakter – kunne være relevant at rejse tiltale for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, eller § 121. Hvis der derimod er tale om, at udtalelserne f.eks. er fremsat på grund af disse personers race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse eller tro eller handicap eller på grund af den pågældende gruppes seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika vil udtalelserne dog normalt være omfattet.
- Se dom 1.1.82. Domfældelse (nægtede at give oplysninger til en S-togskontrollør og råbte i den forbindelse gentagne gange: ”Perkersvin” og ”Jeg vil ikke betjenes af et perkersvin”).
- Udtalelser/meddelelser fremsat over for privatansatte vagter, dørmænd og butiksdetektiver mv., der på grund af karakteren af deres arbejde er særligt udsat for sådanne udtalelser, er normalt ikke omfattet, hvis det på baggrund af omstændighederne i sagen må lægges til grund, at udtalelserne er fremsat på grund af de pågældendes udøvelse af deres erhverv og ikke f.eks. på grund af disse personers race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse eller tro eller handicap eller på grund af den pågældende gruppes seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika.

Om der er tale om udtalelser, som har karakter af skældsord eller f.eks. er fremsat på grund af en persons udøvelse af sit erhverv, eller udtalelser, som er fremsat på grund af en persons race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering, vil dog altid afhænge af en konkret vurdering.

4.1.4. ”Trues, forhånes eller nedværdiges” (grovhedskriteriet)

Udtalelsen eller meddelelsen skal have karakter af en trussel, forhånelse eller nedværdigelse (grovhedskriteriet). Dette indebærer, at visse udtalelser mv. falder uden for det strafbare område.

På baggrund af forarbejderne til bestemmelsen, kan der opstilles følgende generelle indskrænkninger i det strafbare område:

- Forhold af mindre grovhed.

- Videnskabeligt fremsatte teorier om racemæssige, nationale eller etniske forskelligheder.
- Udtalelser, der ikke falder i egentlig videnskabelig sammenhæng, men på anden måde som led i en saglig debat.

Se forarbejderne til straffelovens § 266 b (FT 1970-71, Tillæg A, sp. 1187-88 og betænkning nr. 553/1969, s. 34).

Disse indskrænkninger i anvendelsesområdet har til formål at sikre, at der ved anvendelsen af straffelovens § 266 b tages fornødent hensyn til ytringsfriheden. Hensynet til ytringsfriheden blev yderligere understreget ved, at udtrykket ”gøres til genstand for nedsættende omtale” i det oprindelige forslag til formulering af § 266 b under Folketingets behandling af lovforslaget blev ændret til ”nedværdiges” (FT 1970-71, Tillæg B, sp. 3001).

Strafbarheden beror på en generel vurdering af, om de relevante udsagn i den konkrete sammenhæng kan anses for egnede til at fremkalde frygt (trusler) eller virke forhånende og/eller nedværdigende. Strafbarheden afhænger ikke af, om den pågældende gruppe rent faktisk har følt sig truet, forhånede eller nedværdiget.

Udtryk, der indebærer, at gruppen generelt mangler værdi som mennesker

Det følger af retspraksis, at udtalelser, der indebærer, at en bestemt gruppe generelt mangler værdi som mennesker, som udgangspunkt opfylder grovhedskriteriet i straffelovens § 266 b. Det gælder f.eks. ved negativt ladede sammenligninger med dyr.

Som eksempler på domme om sammenligninger med dyr, hvor grovhedskriteriet blev anset for opfyldt, kan bl.a. nævnes følgende afgørelser:

- Dom 1.1.6. (”yngler som rotter”)
- Dom 1.1.11. (”formere sig som rotter”)
- Dom 1.1.12. (”perker svin, sorte so, sorte svin”)
- Dom 1.1.16. (”den eneste forskel på muhamedanere og rotter er, at rotter ikke får socialhjælp”)
- Dom 1.1.24. (”du ligner en abe”, ”det er meget værre, at du er fra Marokko – I er en flok aber” mv.)
- Dom 1.1.31. (”alle sorte skal ud af landet”, ”sorte svin”, ”abe”, ”tag ned og spis bananer i palmetræerne” mv.)

Herudover er der i en række sager sket domfældelse ved sammenligninger med sygdomme. Som eksempler herpå kan henvises til følgende afgørelser:

- U 1999.296V (”De sorte breder sig alle steder. Det er ligesom en kræftsygdom!”)
- U 1995.887H (jøder betegnet som en pest)

Generaliserende påstande om grov kriminalitet

Generaliserende påstande om grov kriminalitet er efter retspraksis som udgangspunkt tilstrækkeligt til, at grovhedskriteriet må anses for opfyldt.

Som eksempler på domfældelser i anledning af beskyldninger om grov kriminalitet kan henvises til følgende afgørelser:

- Dom nr. 1.1.5. ("unge indvandrere voldtager og voldtager")
- Dom 1.1.7. ("nej til flere muhammedaner-voldtægter")
- Dom 1.1.9. ("massevoldtægter, grov vold, bandekriminalitet")
- Dom 1.2.1. ("kun er her for at indsmigre sig, indtil de er stærke nok til at henrette os")
- Dom 1.2.7. ("især muslimerne, der laver vold, kriminalitet og begår voldtægt")

Eksempel på frifindelse:

- U 1980.465Ø ("fremmedarbejderne misbruger vort socialsystem")

Andre tilfælde

Af andre eksempler på sager, hvor grovhedskriteriet er anset for opfyldt, kan bl.a. nævnes følgende afgørelser:

- Dom 1.1.2. (hvor tiltalte som tilskuer til en fodboldkamp gentagne gange råbte: "Dem, der hader negere, klapper nu" og klappede)
- Dom 1.2.6. (hvor det blev anset for strafbart til en kvinde i børnenes påhør at udtale: "Sig til dit perkerafkom, at de skal lade være med at glo på mig")
- Dom 1.2.14. (TfK 2018.901V) (hvor tiltalte, der var imam, udtalte til to journalister: "Homoseksualitet er unaturligt. Det er ligesom at dyrke sex med dyr. Det er på samme måde unormalt" og "Det er uacceptabelt og lige så unormalt som at spise sin egen lort. Eller spise hunde. For os er det ligesom at være pædofil. Jeg får kvalme, når jeg hører om homoseksualitet")

4.1.5. "På grund af sin race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse eller tro eller sit handicap eller på grund af den pågældende gruppes seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika"

Det er en betingelse for at kunne anvende straffelovens § 266 b, at forhånelsen mv. sker på grund af personers race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse eller tro eller sit handicap eller på grund af den pågældende gruppes seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika. På baggrund af forarbejderne redegøres der i det følgende for den nærmere forståelse af disse begreber.

Race

Med "race" henvises der ifølge forarbejderne til den inddeling, der foretages i antropologien af menneskeslægten på grundlag af arvelige egenskaber.

Etnisk oprindelse

Med "etniske oprindelse" henvises til en inddeling på grundlag af kulturelle kendetegn i modsætning til "race".

National oprindelse

Med "national oprindelse" forstås formentlig en persons tilhørsforhold til en nation eller oprindelse i denne nations befolkning, og der skal i den forbindelse næppe udelukkende lægges vægt på statsborgerskab.

Tro

Begrebet ”tro” er ikke nærmere defineret i forarbejderne. Det må være naturligt at anse de former for tro, som alle anerkendte trossamfund i Danmark bekender sig til, for omfattet. Det kan også tænkes, at andre former for tro, der ikke er anerkendt i Danmark, og som udspringer af f.eks. natur- eller trolddomsbaserede trossystemer, kan være omfattet af begrebet. Der ses ikke at være taget stilling hertil i retspraksis.

Handicap

”Handicap” blev indsat i straffelovens § 266 b ved lov nr. 2591 af 28. december 2021, der trådte i kraft den 1. januar 2022. Det fremgår af forarbejderne (L 18 af 6. oktober 2021, de specielle bemærkninger til § 4, nr. 2), at begrebet handicap skal forstås i overensstemmelse med definitionen i FN’s konvention om rettigheder for personer med handicap, som trådte i kraft for Danmark den 23. august 2009. Det følger af konventionens artikel 1, at personer med handicap omfatter personer, der har en langvarig fysisk, psykisk, intellektuel eller sensorisk funktionsnedsættelse, som i samspil med forskellige barrierer kan hindre dem i fuldt og effektivt at deltage i samfundslivet på lige fod med andre.

Ændringen medfører derved, at en udtalelse eller anden form for meddelelse, hvorefter en gruppe af personer trues, forhånes eller nedværdiges på grund af sit handicap, fra den 1. januar 2022 vil være omfattet af straffelovens § 266 b.

Seksuel orientering

Med udtrykket ”seksuelle orientering” skal efter forarbejderne til lov nr. 357 af 3. juni 1987 (1986/1 LSF 196, de almindelige bemærkninger) forstås en persons lovlige seksuelle adfærd og indstilling.

Kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika

”Kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika” blev indsat i straffelovens § 266 b ved lov nr. 2591 af 28. december 2021, der trådte i kraft den 1. januar 2022. Det fremgår af forarbejderne (L 18 af 6. oktober 2021, de specielle bemærkninger til § 4, nr. 2), at begrebet kønsidentitet dækker over en persons indre og individuelle oplevelse af sit køn. Begrebet kønsudtryk dækker over måden, hvorpå man udtrykker sit køn, f.eks. valg af tøj, frisure, makeup, adfærd, bevægelser og tale. Begrebet kønskarakteristika dækker over de legemlige egenskaber, der kendetegner og differentierer kønnet, f.eks. antallet af X- og Y-kromosomer, typen af indre og ydre kønsorganer, endokrine forhold, skægvækst og brystudvikling.

Det fremgår endvidere af forarbejderne til lov nr. 2591 af 28. december 2021 (L 18 af 6. oktober 2021, de almindelige bemærkninger pkt. 3.2.2.), at der med indsættelsen af ”kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika” i straffelovens § 266 b, stk. 1, skabes en tydeligere retstilstand, som i sidste ende vil styrke både forurettedes og gerningsmandens retssikkerhed.

Det bemærkes, at det lægges til grund, at straffelovens § 266 b, stk. 1, også før lovændringen omfattede trusler, forhånelser eller nedværdigelser på grund af kønsidentitet eller kønsudtryk, selv om dette ikke fremgik udtrykkeligt af bestemmelsens ordlyd eller bemærkninger. Det var dog uafklaret om også kønskarakteristika var omfattet af bestemmelseens anvendelsesområde (L 18 af 6. oktober 2021, de almindelige bemærkninger pkt. 3.2.1.1.). Det fremgår imidlertid af svar på spørgsmål 16 til L 18 af 6. oktober 2021, at Justitsministeriet vurderer, at ”kønskarakteristika” formentlig ville anses som omfattet.

Ideologi

Landsretten har i U 2016.3158Ø fastslået, at udtalelser rettet mod en gruppe af personer på grund af deres ideologi ikke er omfattet af straffelovens § 266 b.

4.2. Betingelser for anvendelse af straffelovens § 266 b, stk. 2 (propagandavirksomhed)

Straffelovens § 266 b, stk. 2, om propagandavirksomhed som strafskærpende omstændighed blev indsat i straffeloven ved lov nr. 309 af 17. maj 1995 om ændring af straffeloven.

Begrebet ”propaganda” forstås som udøvelsen af en vis systematisk, intensiv eller vedvarende virksomhed med henblik på at påvirke meningsdannelsen.

Følgende forhold kan tale for at henhøre forholdet under stk. 2:

- Hvis overtrædelsen af § 266 b er begået af flere i forening. Dette gælder navnlig, hvis de pågældende personer har samvirket i mere end én enkeltstående situation, herunder hvis de tilhører samme forening eller organisation, og fremsættelsen af ytringer af den omhandlede karakter må anses for at være sket som led i den pågældende organisations virke.
- Mere omfattende udbredelse af ytringer. Der må i den forbindelse navnlig lægges vægt på, om ytringerne er fremsat i et medie, der indebærer en større udbredelse, eksempelvis et trykt skrift, radio, tv, internettet eller andet elektronisk medie.

Grovhedskriteriet efter stk. 1

Der er med bestemmelsen ikke tilsigtet en udvidelse af det strafbare område i forhold til stk. 1, herunder forudsætningen om, at ytringen skal være af en vis grovere karakter.

Når forholdet har karakter af propagandavirksomhed, skal der imidlertid foretages en helhedsvurdering, således at en systematisk anvendelse af stærkt negativt ladede udtalelser og påstande vedrørende bestemte grupper af personer, der er beskyttet af bestemmelsen, efter omstændighederne kan føre til, at kravet om grovhed må anses for opfyldt, selv om de enkelte udtalelser mv. ikke isoleret set fuldt ud opfylder dette krav.

Se forarbejderne til straffelovens § 266 b, stk. 2, (L 46 af 9. november 1994, de specielle bemærkninger til § 1).

4.2.1. Retspraksis vedrørende propagandavirksomhed

Der er i retspraksis vedrørende straffelovens § 266 b, stk. 2, bl.a. lagt vægt på, om udtalelserne:

- hidrører fra medlemmer af en politisk organisation,
- er fremsat som led i udbredelsen af denne organisations politiske holdninger,
- er fremkommet igennem en længere periode, og
- har til formål at påvirke meningsdannelsen.

Der henvises i den forbindelse til Rigsadvokatens oversigt over retspraksis vedrørende overtrædelse af straffelovens § 266 b. Utrykte domme fra 2000 og frem er angivet med det nummer, som dommene har i Rigsadvokatens oversigt. Oversigten findes her.

Som eksempler på domme, hvor der er sket domfældelse for overtrædelse af straffelovens § 266 b, stk. 2, kan nævnes:

- Dom 2.2.1., hvor en artikel var lagt ud på en politisk listes hjemmeside på internettet.
- U 2003.1428Ø (dom 2.2.3), hvor en forening på internettet og på løbesedler havde udbredt udtalelser omfattet af § 266 b.
- U 2003.1947Ø (dom 2.2.4.), hvor medlemmer af en politisk organisation fremstillede annonce og plakater.
- U 2004.734H (dom 2.2.5.), hvor udtalelserne var fremsat som led i en valgkamp og på den pågældende politikers hjemmeside.
- Dommene 2.2.6. og 2.2.7., hvor udtalelserne, der var fremsat på et debatmøde, i et fjernsynsprogram og i radioudsendelser, vedrørte et emne, som den pågældende i en årrække havde udtalt sig om, og havde til formål at påvirke meningsdannelsen.
- Dom 2.2.10., hvor en film var blevet lagt ud på et politisk partis Youtube-kanal, hvortil der var offentlig adgang.
- Dom 2.2.11., hvor udtalelser blev lagt ud på Twitter samt på et politisk partis YouTube-kanal og Facebook-side.

Som eksempler på domme, hvor der er sket frifindelse for overtrædelse af straffelovens § 266 b, stk. 2, kan nævnes:

- Dom 1.1.8., hvor retten ikke fandt det godtgjort, at fremsættelsen af udtalelserne i et debatindlæg på et politisk partis hjemmeside havde karakter af propagandavirksomhed.
- Dom 1.1.13., hvor retten lagde vægt på, at der var tale om en privat hjemmeside, og at tiltalte ikke havde foretaget foranstaltninger med henblik på, at et stort antal personer skulle besøge hjemmesiden eller blive gjort opmærksom på denne.

4.3. Forholdet til ytringsfriheden i sager om straffelovens § 266 b

4.3.1. Betydningen af EMRK art. 10

Straffelovens § 266 b skal fortolkes i lyset af artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), som indeholder en beskyttelse af ytringsfriheden. Beskyttelsen er ikke absolut, idet der kan foretages indgreb i retten til ytringsfrihed, hvis betingelserne i artikel 10, stk. 2, er opfyldt, dvs. hvis et indgreb i ytringsfriheden er nødvendig i et demokratisk samfund ud fra nærmere angivne formål.

Af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis vedrørende artikel 10 fremgår bl.a., at politikeres ret til ytringsfrihed tillægges meget stor betydning. Domstolen har således udtalt, at mens retten til ytringsfrihed er vigtig for enhver, er den i særdeleshed vigtig for folkevalgte politikere, idet de repræsenterer deres vælgere, henleder opmærksomheden på vælgernes interesser og forsvare deres interesser. Indgreb i en valgt politikers ytringsfrihed vil derfor blive undergivet en meget intensiv prøvelse af Domstolen ved vurderingen af, om indgrebet er nødvendigt i et demokratisk samfund.

Der skal i den enkelte sag foretages en konkret proportionalitetsafvejning af, om et indgreb i ytringsfriheden kan anses for at være nødvendigt i et demokratisk samfund. Et indgreb kan f.eks. være begrundet i hensynet til at beskytte en gruppe af personer mod racediskriminerende udtalelser, og der skal i sådanne

tilfælde foretages en afvejning af hensynet til ytringsfriheden over for hensynet til at beskytte grupper af personer mod sådanne racistiske ytringer mv.

Hensynet til ytringsfriheden indebærer ikke, at f.eks. politikere ikke kan straffes for udtalelser omfattet af straffelovens § 266 b. Der foreligger således en række afgørelser fra bl.a. Højesteret, hvor danske politikere er blevet straffet for overtrædelse af straffelovens § 266 b. Se pkt. 4.3.2.

4.3.2. Retspraksis vedrørende ytringsfrihed

Det fremgår af retspraksis, at der skal foretages en konkret vurdering af, om udtalelsen er omfattet af straffelovens § 266 b, således som bestemmelsen skal fortolkes i lyset af artikel 10 i EMRK.

Politikeres udtalelser

Eksempler på domme, hvor danske politikere er straffet for overtrædelse af straffelovens § 266 b, er:

- U 2000.2234H (stifter af politisk parti samt i flere perioder medlem af Folketinget)
- U 2003.1947Ø (fire medlemmer af politisk organisation)
- U 2003.2435V (udtalelser fremsat på politisk partis landsmøde)
- U 2004.734H (spidskandidaten for et politisk parti)
- Dom 1.1.7. (næstformand i politisk parti)
- Dom 1.2.7. (kandidat for politisk parti)

Journalisters videreformidling af udtalelser

Hensynet til ytringsfriheden kan også få betydning f.eks. i sager, hvor journalister formidler udtalelser, der er fremsat af andre. Et eksempel herpå:

- Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols afgørelse i sagen Jersild mod Danmark (23/9 1994), hvor en journalist i tv-programmet ”Søndagsavisen” interviewede nogle ”Grønjakker”, der fremkom med en række udtalelser omfattet af straffelovens § 266 b. Domstolen fandt, at hensynet til ytringsfriheden i den foreliggende sag måtte veje tungere end hensynet til at beskytte medlemmerne af de befolkningsgrupper, som de ”mere end krænkende” udtalelser rettede sig imod. Domstolen anførte i den forbindelse bl.a., at det var en afgørende omstændighed ved sagen, at journalisten ikke selv fremkom med de krænkende udtalelser.

Udtalelser som provokation, happening eller kunst

- U 2014.73V, hvor det udgjorde en overtrædelse af straffelovens § 266 b, stk. 1, ved som led i en debat om politik og religion i Mellemøsten i en blog at have gengivet en andens strafbare udtalelser, som tiltalte i den forbindelse gjorde til sine egne udtalelser.

4.4. FN's racediskriminationskonventions krav om effektiv efterforskning

På baggrund af konklusionerne i to klagesager, der er behandlet af FN's Racediskriminationskomité, bør der i sager om overtrædelse af straffelovens § 266 b, uanset at det nærmere indhold af udtalelsen må anses for at ligge fast, som altovervejende hovedregel foretages en afhøring af de personer, der er involveret i sagen.

I de to klagesager – Gelle mod Danmark fra marts 2006 (klagesag nr. 34/2004) og Adan mod Danmark fra august 2010 (klagesag nr. 43/2008) – har komitéen givet udtryk for, at det udgør en krænkelse af FN's Racediskriminationskonvention, hvis der ikke gennemføres en effektiv efterforskning med henblik på at beslutte, om der er sket en racediskriminerende handling.

Begge sager drejede sig om udtalelser fremsat af politikere i anledning af, at Dansk Somalisk Forening var blevet hørt over et lovforslag om forbud mod kvindelig omskæring. I den ene sag havde en politiker i et læserbrev udtrykt kritik af, at foreningen var blevet hørt, og i den anden sag havde en anden politiker i en radioudsendelse tilsluttet sig denne kritik. Eftersom den ene udtalelse blev fremsat i et læserbrev og den anden i en radioudsendelse, lå indholdet af udtalelserne fast. I den første sag blev der efter en juridisk vurdering ikke indledt en egentlig efterforskning i anledning af anmeldelsen. I den anden sag blev efterforskningen indstillet i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, under henvisning til, at "udtalelsen ikke gik ud over den særligt vidtgående ytringsfrihed, som gælder for politikere om kontroversielle samfundsanliggender". Ingen af de to politikere blev afhørt forud for afgørelsen af sagerne.

Dokumentations- og rådgivningscenteret om racediskrimination (DRC) klagede over afgørelserne til Komiteen, som fandt, at Danmark havde krænket artikel 2, stk. 1, litra d, og artikel 4 i FN's Racediskriminationskonvention ved ikke at gennemføre en effektiv efterforskning med henblik på at beslutte, om der var sket en racediskriminerende handling eller ej.

4.5. Betingelser for anvendelse af lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv.

Lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv. trådte i kraft i 1971 for at muliggøre Danmarks ratifikation af FN's Racediskriminationskonvention. Loven blev ændret i 1987, hvor diskriminationsgrunden "seksuel orientering" blev indsat. Ved lov nr. 2591 af 28. december 2021, der trådte i kraft den 1. januar 2022, blev "kønsidentitet, kønsudtryk og køns karakteristika" indsat.

Efter § 1 i loven omfatter forbuddet mod diskrimination enhver betjening eller ydelse, der i erhvervsmæssigt eller almennyttigt øjemed stilles til rådighed for almenheden.

Omfattet af bestemmelsen er f.eks.

- ydelser fra salgs-, reparations- og serviceindretninger af enhver art, uanset deres karakter af butik, værksted, klinik eller lignende,
- adgang til læge- og tandlægebehandling,
- adgang til advokat- og arkitektbistand,
- adgang til befordring af enhver art med befordringsmidler, der udbydes til almenheden,
- adgang til betjening i restauranter, hoteller, pensionater mv., og
- erhvervsmæssigt salg og udlejning – herunder fremleje – af fast ejendom, lejlighed eller del heraf samt udlejning inden for almennyttige boligselskaber.

Virksomheden behøver ikke at være indehaverens hovederhverv, og det er uden betydning, om den giver og/eller tilsigter at give overskud. Bestemmelsen omfatter den, der udøver eller giver ordre til udøvelse af forskelsbehandling, uanset om han eller hun er den ansvarlige for virksomheden eller blot er ansat.

Nægtelse af betjening foreligger såvel ved udtrykkeligt afslag på en fremsat anmodning som ved undladelse uden egentligt afslag.

Krav om højere pris eller på andre måder ugunstigere vilkår over for personer af bestemte racer eller lignende er omfattet af bestemmelsen, jf. udtrykket ”på samme vilkår som for andre”.

Loven omfatter ikke uagtsomt forhold, jf. § 2.

Det følger af § 3, at der kan pålægges selskaber bødeansvar for overtrædelse af § 1. Vedrørende tiltalerejsning mod selskaber, se under pkt. 3.1.3.

Se forarbejderne til lov nr. 289 af 9. juni 1971 – nu lov nr. 626 af 29. september 1987 (FT 1970-71, Tillæg A, sp. 1167-68 og betænkning nr. 553/1969, s. 35-37).

Det fremgår endvidere af forarbejderne til lov nr. 2591 af 28. december 2021 (L 18 af 6. oktober 2021, de specielle bemærkninger til § 5), for så vidt angår indsættelsen af ”kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika”, at begrebet kønsidentitet dækker over en persons indre og individuelle oplevelse af sit køn. Begrebet kønsudtryk dækker over måden, hvorpå man udtrykker sit køn, f.eks. valg af tøj, frisure, makeup, adfærd, bevægelser og tale. Begrebet kønskarakteristika dækker over de legemlige egenskaber, der kendetegner og differentierer kønnet, f.eks. antallet af X- og Y-kromosomer, typen af indre og ydre kønsorganer, endokrine forhold, skægvækst og brystudvikling.

4.6. Betingelser for anvendelse af straffelovens § 81, nr. 6

Det fremgår af straffelovens § 81, nr. 6, at det ved straffens fastsættelse i almindelighed skal indgå som en skærpende omstændighed, at gerningen helt eller delvis har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, handicap, seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika eller lignende.

Handicap

”Handicap” blev indsat i straffelovens § 81, nr. 6, ved lov nr. 709 af 26. april 2021, der trådte i kraft den 1. maj 2021.

Det fremgår af forarbejderne til loven (L 154 af 3. februar 2021, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1), at bestemmelsen efter lovens ikrafttræden finder anvendelse i forhold til enhver form for forbrydelse, som har baggrund i den forurettedes handicap.

Indsættelsen af ”handicap” har i øvrigt ikke til hensigt at ændre på, hvornår en forbrydelse har baggrund i den forurettedes værgeløse stilling og dermed vil være omfattet af straffelovens § 81, nr. 11.

Om forståelsen af begrebet ”handicap” fremgår af det forarbejderne til loven (L 154 af 3. februar 2021, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1), at begrebet skal forstås i overensstemmelse med definitionen i FN’s konvention om rettigheder for personer med handicap, som trådte i kraft for Danmark den 23. august 2009. Der følger af konventionens artikel 1, at personer med handicap omfatter personer, der har en langvarig fysisk, psykisk, intellektuel eller sensorisk funktionsnedsættelse, som i samspil med forskellige barrierer kan hindre dem i fuldt og effektivt at deltage i samfundslivet på lige fod med andre.

Helt eller delvis hadmotiv

Ved lov nr. 2591 af 28. december 2021, der trådte i kraft den 1. januar 2022, blev der desuden i § 81, nr. 6, indsat, at gerningen helt eller delvis har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, handicap, seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika eller lignende.

Der er ved indsættelsen af ”helt eller delvis” i straffelovens § 81, nr. 6, ikke tilsigtet en ændring af retstilstanden, idet det allerede af forarbejderne til lov nr. 218 af 31. marts 2004 (L 99 af 26. november 2003, de specielle bemærkninger til § 81) fremgår, at bestemmelsen sigter på tilfælde, hvor forbrydelsens motiv helt eller delvis kan tilskrives de i bestemmelsen opregnede forhold.

Med indsættelsen af ”helt eller delvis” i § 81, nr. 6, fremgår retsstillingen pr. 1. januar 2022 udtrykkeligt af lovteksten.

Se i øvrigt betænkning til lov nr. 2591 af 28. december 2021.

Kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika

Det fremgår af forarbejderne til lov nr. 2591 af 28. december 2021 (L 18 af 6. oktober 2021, de specielle bemærkninger til § 4, nr. 2), at begrebet kønsidentitet dækker over en persons indre og individuelle oplevelse af sit køn. Begrebet kønsudtryk dækker over måden, hvorpå man udtrykker sit køn, f.eks. valg af tøj, frisure, makeup, adfærd, bevægelser og tale. Begrebet kønskarakteristika dækker over de legemlige egenskaber, der kendetegner og differentierer kønnet, f.eks. antallet af X- og Y-kromosomer, typen af indre og ydre kønsorganer, endokrine forhold, skægvækst og brystudvikling.

Det fremgår endvidere af forarbejderne til lov nr. 2591 af 28. december 2021 (L 18 af 6. oktober 2021, de almindelige bemærkninger pkt. 3.2.2.), at der med indsættelsen af ”kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika” i straffelovens § 81, nr. 6, skabes en tydeligere retstilstand, som i sidste ende vil styrke både forurettedes og gerningsmandens retssikkerhed.

Det bemærkes, at det lægges til grund, at straffelovens § 81, nr. 6, også før lovændringen omfattede kønsidentitet eller kønsudtryk, selv om dette ikke fremgik udtrykkeligt af bestemmelsens ordlyd eller bemærkninger. Det var dog uafklaret om også kønskarakteristika var omfattet af bestemmelsernes anvendelsesområde (L 18 af 6. oktober 2021, de almindelige bemærkninger pkt. 3.2.1.1.). Det fremgår imidlertid af svar på spørgsmål 16 nr. L 18 af 6. oktober 2021, at Justitsministeriet vurderer, at ”kønskarakteristika” formentlig ville anses som omfattet.

Bestemmelsen er ikke begrænset til bestemte forbrydelsestyper eller tilfælde, hvor gerningsmandens motiv har været at true, forhåne eller nedværdige en person eller gruppe af personer. Bestemmelsen vil efter omstændighederne også kunne anvendes f.eks. på økonomisk kriminalitet, der begås med henblik på at støtte en racistisk organisation, som gerningsmanden er medlem af.

Fortolkningen af ordene ”etniske oprindelse, tro, seksuelle orientering eller lignende” skal ske med udgangspunkt i straffelovens § 266 b. Herudover er ”handicap” og ”kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika” ligeledes indsat i straffelovens § 266 b, og der er således parallelitet mellem straffelovens § 266 b og § 81, nr. 6. Se nærmere herom under pkt. 4.1.5.

Bestemmelsen finder anvendelse både ved fastsættelse af bødestraf og fængselsstraf.

Se i øvrigt i forarbejderne til lov nr. 218 af 31. marts 2004 (L 99 af 26. november 2003, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 2/§ 81, nr. 6)

Rigsadvokaten afgav i april 2008 en Redegørelse om anvendelse af straffelovens § 81, nr. 6 og nr. 7, samt sager om overtrædelse af forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv. Redegørelsen indeholder en nærmere gennemgang af anvendelsen af bl.a. straffelovens § 81, nr. 6, i retspraksis.

4.6.1. Indikationer for hadmotiv

Der kan – på baggrund af retspraksis – udpeges en række indikationer for, at der foreligger et hadmotiv.

Utrykte domme er angivet med det nummer, som dommene har i Rigsadvokatens Redegørelse fra om anvendelse af straffelovens § 81, nr. 6 og nr. 7, samt sager om overtrædelse af forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv.

Mundtlige tilkendegivelser

Oplysninger om, at den mistænkte umiddelbart inden, under eller i forlængelse af lovovertrædelsen fremkom med (negative) tilkendegivelser vedrørende forurettedes etniske oprindelse, tro, handicap, seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika eller lignende.

Eksempler fra retspraksis:

- Dom nr. 3, hvor der opstod diskussion om, hvorvidt forurettede var homoseksuel. Den tiltalte opfordrede forurettede til at kysse sig, hvorefter han nikkede forurettede en skalle. Retten fandt det bevist, at volden i hvert fald delvist havde baggrund i forurettedes seksuelle orientering.
- Dom nr. 6, hvor tiltalte umiddelbart inden voldsudøvelsen spurgte forurettede, om han var homoseksuel, hvilket forurettede bekræftede, og retten fandt på denne baggrund, at der forelå skærpende omstændigheder, jf. § 81, nr. 6.

Plakater, graffiti mv.

Oplysninger om, at den mistænkte har opsat plakater eller lavet graffiti eller lignende på gerningsstedet eller andre steder, der henviser til en organisation eller forening, der tilskrives f.eks. stærkt racistiske eller homofobiske synspunkter.

Mistænktes tilhørsforhold/sympatier

Oplysninger om, at den mistænkte har et tilhørsforhold til eller sympatier for en organisation, forening mv., der tilskrives stærkt racistiske eller homofobiske synspunkter.

Eksempler fra retspraksis:

- U 2007.1679Ø, hvor tiltalte i en sag om bl.a. vold efter straffelovens § 244 mod en person af anden etnisk herkomst end dansk, var iført en T-shirt med påskriften ”Dansk Front”. Straffen blev skærpet under henvisning til straffelovens § 81, nr. 6.
- Dom nr. 1, hvor tiltalte i en sag om bl.a. forsøg på vold efter straffelovens § 245, jf. § 21, mod en person af anden etnisk herkomst end dansk var iført en T-shirt med påskriften ”Patriot”, ligesom den

pågældende var medlem af foreningen Dansk Front. Også i denne sag blev straffen skærpet under henvisning til straffelovens § 81, nr. 6.

Forurettedes forhold, påklædning, udseende mv. eller gerningsstedet

Oplysninger om, at

- forurettede på tidspunktet for lovovertrædelsen deltog i en aktivitet, som relaterede sig til forurettedes etniske oprindelse, tro, handicap, seksuelle orientering kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika eller lignende (f.eks. en bøn, et møde eller en demonstration),
- forurettede forud for episoden har været udsat for chikane, f.eks. i form af negative mails, telefonopkald eller verbale overfald på grund af sin etniske oprindelse, tro, handicap, seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika eller lignende,
- den forurettede var klædt/så ud på en bestemt måde
 - Der kan henvises til AM2013. 10.24B2, hvor T blev idømt 1 år og 3 måneders ubetinget fængsel for at have udøvet grov vold mod en mand, fordi vedkommende var sminket og klædt som en kvinde. Retten lagde i strafskærpende retning vægt på, at volden havde baggrund i forurettedes seksuelle orientering. På den baggrund blev manden dømt for overtrædelse af bl.a. straffelovens § 245, stk. 1, om grov vold, jf. § 81, nr. 6, om hadforbrydelser.
- lovovertrædelsen var rettet mod eller fandt sted på en lokalitet, der må anses for at være almindelig kendt som mødested for personer med en bestemt etnisk oprindelse, tro, handicap, seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika eller lignende (f.eks. kirke, moske, synagoge, kulturhuse, beværtninger eller bestemte parker), eller
- der tidligere har været lignende episoder på eller rettet mod den samme lokalitet.

I tillæg til den ovennævnte praksis kan der henvises til Rigsadvokatens oversigt over retspraksis vedrørende strafskærpelsen i straffelovens § 81, nr. 6. Praksisoversigten omfatter fældende domme fra september 2020 og frem, hvor der er sket skærpelse af straffen i medfør af straffelovens § 81, nr. 6. Oversigten findes her.

4.7. Betingelser for anvendelse af straffelovens § 81 f

Bestemmelsen i straffelovens § 81 f blev indført ved lov nr. 201 af 25. februar 2025 om ændring af straffeloven, lov om politiets virksomhed og lov om supplerende bestemmelser til forordning om håndtering af udbredelsen af terrorrelateret indhold online, der trådte i kraft den 1. marts 2025. Loven er en udmøntning af en politisk aftale om en styrket indsats mod antisemitisme, som blev indgået den 25. juni 2024 af Regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne) sammen med Danmarksdemokraterne, Socialistisk Folkeparti, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Enhedslisten, Radikale Venstre, Dansk Folkeparti og Alternativet.

Efter bestemmelsen kan straffen for en lovovertrædelse forhøjes indtil det halve, hvis lovovertrædelsen helt eller delvis har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, handicap, seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika eller lignende, og lovovertrædelsen er begået inden for en skærpet strafzone udpeget i medfør af § 6 a, stk. 1, 3. pkt., i lov om politiets virksomhed, eller under en skærpet strafperiode fastsat i medfør af § 6 f, stk. 1, i lov om politiets virksomhed.

Bestemmelsen omfatter enhver strafbar lovovertrædelse, som helt eller delvis har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, handicap, seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika eller lignende (hadforbrydelser). Strafskærpelsen vil således omfatte enhver overtrædelse af straffeloven samt

enhver strafbar overtrædelse af særlovgivningen, hvor motivet helt eller delvis kan tilskrives disse forhold. Det vil f.eks. betyde, at enhver overtrædelse af straffelovens § 266 b, racediskriminationsloven eller overtrædelser af straffelovgivningen, hvor straffelovens § 81, nr. 6, finder anvendelse, vil være omfattet.

Fortolkningen af ordene »andres etniske oprindelse, tro, handicap, seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika eller lignende« skal ske med udgangspunkt i straffelovens § 81, nr. 6, og § 266 b. Se hertil L 110 af 28. november 2024, de specielle bemærkninger til § 1, til nr. 1.

Straffelovens § 81 f omfatter også tilfælde, hvor der er tale om forsøg på og/eller medvirken til lovovertrædelserne, jf. straffelovens § 21 og § 23.

4.7.1. Skærpet strafzone

Det følger af § 6 a, stk. 1, 3. pkt., i lov om politiets virksomhed, at politiet for en nærmere bestemt tidsperiode kan udpege et afgrænset geografisk område (skærpet strafzone), hvor straffelovens § 81 f finder anvendelse.

Politiet kan udpege en skærpet strafzone, hvis det forventes, at en forestående begivenhed vil medføre en *ekstraordinær stigning* i antallet af strafbare lovovertrædelser, som helt eller delvis har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, handicap, seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika eller lignende, og udpegningen af en skærpet strafzone vurderes at være *et egnet redskab* til at opretholde trygheden i forbindelse med gennemførelse af den pågældende begivenhed.

Kravet om en ”ekstraordinær stigning” i antallet af de nævnte strafbare lovovertrædelser indebærer, at der skal forventes en kriminalitetsudvikling, som går udover den sædvanlige ved andre begivenheder, der afvikles et sammenligneligt sted og har en sammenlignelig størrelse. Det vil ikke være tilstrækkeligt, at det konkret vurderes, at der foreligger en almindelig risiko for hadforbrydelser i forbindelse med begivenheden.

Kravet om en ”forestående begivenhed” indebærer, at der skal være tale om en begivenhed, f.eks. et bestemt optog, et større religiøst møde eller et andet arrangement, som generelt må anses for egnet til at medføre en stigning i antallet af de nævnte strafbare lovovertrædelser.

Det er en betingelse, at det konkret vurderes, at enskærpet strafzone vil være ”et egnet redskab” til at opretholde trygheden i forbindelse med gennemførelsen af den pågældende begivenhed. I vurderingen heraf vil politiet kunne lægge vægt på, om udpegning af en skærpet strafzone kan medvirke til at forebygge, at nogen begår strafbare handlinger omfattet af straffelovens § 81 f, og til at opretholde trygheden for de berørte persongrupper i forbindelse med gennemførelsen af den pågældende begivenhed.

Se hertil L 110 af 28. november 2024, de specielle bemærkninger til § 2, nr. 2 og 3, s. 15.

Vedrørende de nærmere betingelser for politiets udpegning af skærpet strafzone henvises til Rigspolitiets Vejledning om udpegning af skærpet og målrettet skærpet strafzone samt fastsættelse af skærpet strafferperiode.

I forbindelse med domstolenes behandling af straffesagen kan der, jf. også pkt. 1.4. og pkt. 3.3.2. ovenfor, ske en prøvelse af lovligheden af politiets beslutning om at udpege en skærpet strafzone, og anklageren skal derfor – evt. gennem vidneførsel – kunne redegøre for den politifaglige vurdering, der ligger til grund for beslutningen om at udpege en skærpet strafzone.

Se i det hele L 110 af 28. november 2024, de almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2., samt de specielle bemærkninger til § 2, nr. 2 og 3, s. 14, 2. spalte ff.

4.7.1.1. Hvornår er en hadforbrydelse begået indenfor en skærpet strafzone

Ifølge forarbejderne vil en overtrædelse normalt skulle anses for at være begået inden for en skærpet strafzone, hvis enten gerningspersonen eller genstanden for den strafbare lovovertrædelse befinder sig i zonen. Det fremgår af forarbejderne, at det ikke er et krav for anvendelse af bestemmelsen, at gerningspersonen konkret har forsæt til, at den strafbare handling er begået inden for en skærpet strafzone. Se hertil L 110 af 28. november 2024, de almindelige bemærkninger pkt. 2.1.3.5. samt de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1, s. 14, 1. spalte.

Strafskærpelsen vil finde anvendelse, uanset om overtrædelsen begås mod eller udgår fra den gruppe af personer, der afholder begivenheden, som har givet anledning til en skærpet strafzone. Videre fremgår det af forarbejderne, at strafskærpelsen vil finde anvendelse for alle overtrædelser, som er omfattet af den foreslåede § 81 f, når disse er begået inden for en skærpet strafzone. Strafskærpelsen vil således finde anvendelse, uanset om en overtrædelse i øvrigt relaterer sig til den begivenhed eller hændelse, der har udløst udpegningen af den skærpede strafzone, og uanset hadmotivets karakter (etnisk oprindelse, tro, handicap, seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika eller lignende). Se hertil L 110 af 28. november 2024, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1, s. 14, 2. spalte.

4.7.2. Skærpet strafperiode

Rigspolitiet kan efter § 6 f, stk. 1, i lov om politiets virksomhed fastsætte en nærmere bestemt tidsperiode (skærpet strafperiode), hvor straffelovens § 81 f finder anvendelse.

Rigspolitiet kan fastsætte en skærpet strafperiode, hvis en *hændelse* efterfølges af en *ekstraordinær udvikling* i kriminalitetsbilledet for strafbare lovovertrædelser, som helt eller delvis har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, handicap, seksuelle orientering, kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika eller lignende, og fastsættelsen af en skærpet strafperiode vurderes at være *et egnet redskab* til at genskabe trygheden for den berørte gruppe af personer. Det omfatter f.eks. enhver overtrædelse af straffelovens § 266 b, racediskriminationsloven eller overtrædelser af straffelovgivningen, hvor straffelovens § 81, nr. 6, finder anvendelse.

Kravet om en ”ekstraordinær udvikling” i kriminalitetsbilledet for de nævnte strafbare lovovertrædelser indebærer, at der skal være tale om en udvikling, som går udover det sædvanlige i forhold til det generelle kriminalitetsbillede de seneste måneder til år. Det er uden betydning for vurderingen heraf, hvor udviklingen i kriminalitetsbilledet har fundet sted, herunder f.eks. hvor de anmeldte strafbare lovovertrædelser er begået.

Kravet om en ”hændelse” indebærer, at der skal være tale om en hændelse, som generelt må anses for egnet til at udløse en udvikling i kriminalitetsbilledet for de nævnte strafbare lovovertrædelser. Det kunne f.eks. være et terrorangreb, en væbnet konflikt eller en udenrigspolitisk krise.

Det er en betingelse, at det vurderes, at en skærpet strafferperiode vil være ”et egnet redskab” til at genskabe trygheden for den berørte gruppe af personer. I vurderingen heraf vil Rigspolitiet kunne lægge vægt på, om fastsættelse af en skærpet strafferperiode kan medvirke til at forebygge, at nogen begår strafbare handlinger omfattet af den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 81 f, og til at normalisere tilstanden og genskabe tryghed for den gruppe af personer, som er berørt af den ekstraordinære udvikling i kriminalitetsbilledet for så vidt angår hadforbrydelser. Rigspolitiet vil i den forbindelse også kunne lægge vægt på, om beslutningen om at fastsætte en skærpet strafferperiode i sig selv vil kunne medvirke til at øge trygheden for den berørte gruppe af personer.

I forbindelse med domstolenes behandling af straffesagen kan der, jf. også pkt. 1.4. og pkt. 3.3.2. ovenfor, ske en prøvelse af lovligheden af Rigspolitiets beslutning om at udpege en skærpet strafferperiode, og anklageren skal derfor – evt. gennem vidneførsel – kunne redegøre for den politifaglige vurdering, der ligger til grund for beslutningen om at udpege en skærpet strafferperiode.

Se i det hele L 110 af 28. november 2024, de almindelige bemærkninger pkt. 2.1.2. samt de specielle bemærkninger til § 2, nr. 4, s. 16, 2. spalte ff.

4.7.2.1. Hvornår er en hadforbrydelse begået under en skærpet strafferperiode

Den skærpede strafferperiode vil modsat strafskærpelsen om skærpet strafzone – ikke være begrænset til et bestemt geografisk område, men gælde generelt for hadforbrydelser, der begås under en skærpet strafferperiode, se hertil L 110 af 28. november 2024, de almindelige bemærkninger pkt. 2.1.2.3, s. 8, 1. spalte, samt de specielle bemærkninger til § 2, nr. 4, s. 18, 1. spalte.

Strafskærpelsen vil finde anvendelse for alle overtrædelser, som er omfattet af den foreslåede § 81 f, når disse er begået under en skærpet strafferperiode.

Strafskærpelsen vil således finde anvendelse, uanset om en overtrædelse i øvrigt relaterer sig til den begivenhed eller hændelse, der har udløst fastsættelsen af den skærpede strafferperiode, og uanset hadmotivets karakter (etnisk oprindelse, tro, handicap, seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk, kønskarakteristika eller lignende). Det er ikke et krav for anvendelse af bestemmelsen, at gerningspersonen konkret har forsæt til, at den strafbare handling er begået under en skærpet strafferperiode. Se hertil L 110 af 28. november 2024, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1, s. 14, 1. og 2. spalte.

5. Straf og andre retsfølger

5.1. Strafpåstanden i sager om straffelovens § 266 b

Strafpåstanden for overtrædelse af straffelovens § 266 b, stk. 1, skal i førstegangstilfælde som udgangspunkt være bøde. Sagerne kan efter omstændighederne afgøres ved, at tiltalte vedtager et udenretligt bødeforelæg. Se pkt. 3.1.1. om indbringelse for retten under medvirken af domsmænd.

Ved overtrædelse af straffelovens § 266 b, stk. 2, jf. stk. 1, om propagandavirksomhed, skal anklagemyndigheden i almindelighed nedlægge påstand om frihedsstraf.

Der henvises i øvrigt til oversigten over retspraksis vedrørende sager om overtrædelse af straffelovens § 266 b Hadforbrydelser (straffelovens § 266 b) - praksisoversigt.

5.2. Strafpåstanden i sager om lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv.

Der skal som udgangspunkt nedlægges påstand om bødestraf i sager om overtrædelse af forbuddet mod forskelsbehandling på grund af race mv.

Hvis der er grundlag for at rejse tiltale mod både den person, der har udøvet forskelsbehandling, og en ejer/leder, herunder en juridisk person, skal der nedlægges påstand om, at ejeren/lederen idømmes en skærpet bøde.

Fra retspraksis kan nævnes:

- I U 1999.1286Ø blev en dørmænd idømt en bøde på 1.000 kr. for at have nægtet en person adgang til et diskotek på grund af dennes etniske oprindelse.
- I U 2003.2438V blev en pizzariaejer for overtrædelse af § 1, stk. 1, idømt en bøde på 5.000 kr. for at have nægtet at sælge pizzaer til tyskere og franskmænd.
- I U 2004.641V blev to dørmænd for overtrædelse af § 1, stk. 2, idømt hver en bøde på 1.000 kr. for at have nægtet en eller flere personer adgang til en restaurant. Endvidere blev bestyreren idømt en bøde på 5.000 kr. og bevillingshaveren (et aktieselskab) en bøde på 10.000 kr. for henholdsvis at have pålagt og udstedt retningslinjer til dørmændene om at modvirke, at der i restaurationen skete grupperinger af personer, der havde anden etnisk oprindelse end dansk.
- I Retten i Hillerøds dom af 10. december 2008 blev en vicevært idømt en bøde på 500 kr., idet han ikke ville leje et forsamlingshus ud til en familie på grund af familiens etniske oprindelse.
- I U 2009.2068Ø blev en dørmænd idømt en bøde på 1.000 kr. for at have nægtet 5 personer af brasiliansk afstamning adgang til restauranten på grund af deres etniske oprindelse.
- Københavns Byrets udeblivelsesdom af 24. august 2010, hvor et diskotek blev idømt en bøde på 10.000 kr. ved som bevillingshaver at have været ansvarlig for, at dørmænd, der var ansat ved diskoteket, nægtede flere personer adgang til diskoteket på grund af deres etniske oprindelse.

5.3. Strafpåstanden når straffelovens § 81, nr. 6, påstås anvendt

I de sager, hvor straffelovens § 81, nr. 6, påstås anvendt, skal anklagemyndigheden som udgangspunkt nedlægge påstand om en straf, der er højere end det sædvanlige straffniveau for kriminalitet af den pågældende art.

Det bemærkes i den forbindelse, at der kan foreligge formildende omstændigheder, som kan påvirke straffpåstanden i den modsatte retning. Det beror i øvrigt på en konkret vurdering, hvilken indflydelse motivet bør have på strafudmålingen i de konkrete sager.

Vedrørende retspraksis kan der henvises til Rigsadvokatens praksisoversigt vedrørende sager, hvor straffen er skærpet i medfør af straffelovens § 81, nr. 6, samt Redegørelse om anvendelse af straffelovens § 81, nr. 6 og nr. 7, samt sager om overtrædelse af forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv.

5.4. Strafpåstanden når straffelovens § 81 f påstås anvendt

Straffelovens § 81 f finder anvendelse, når en strafbar lovovertrædelse af den ovennævnte karakter er begået inden for en skærpet strafzone udpeget i overensstemmelse med politilovens § 6 a, stk. 1, 3. pkt. eller under en skærpet strafperiode fastsat i overensstemmelse med politilovens § 6 f, stk. 1.

Det fremgår af forarbejderne, at det forudsættes, at strafniveauet for de overtrædelser, der er omfattet af den foreslåede § 81 f, i almindelighed forhøjes med 50 pct. sammenlignet med strafniveauet for tilsvarende overtrædelser begået uden for en skærpet strafzone eller før en skærpet strafperiode, se hertil L 110 af 28. november 2024, de almindelige bemærkninger pkt. 2.1.2.5., s. 8, 2. spalte.

Strafskærpelsen på 50 pct. vil skulle fastsættes i forhold til det gældende niveau, det vil sige i forhold til det niveau, som straffen efter gældende ret ville være blevet fastsat under hensyntagen til hadmotivet. Det vil f.eks. indebære, at en overtrædelse af straffelovens § 244, stk. 1, jf. § 81, nr. 6, der efter gældende ret ville blive straffet med 60 dages fængsel, fremover som udgangspunkt vil skulle straffes med 3 måneders fængsel, hvis overtrædelsen er omfattet af den foreslåede § 81 f, se hertil L 110 af 28 november 2024, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 1, s. 14, 1. spalte.

Fastsættelsen af straffen efter den foreslåede § 81 f vil forsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i kapitel 10.

Den foreslåede bestemmelse vil tillige omfatte forsøg på og medvirken til lovovertrædelserne, jf. straffelovens §§ 21 og 23.

6. Efter dom

6.1. Straffelovens § 266 b

Domme og bødeforlæg om overtrædelse af straffelovens § 266 b skal sendes til orientering til den statsadvokat, som sagen har været forelagt.

Statsadvokaterne opdaterer løbende praksisoversigten i Anklagemyndighedens Vidensbase med nye domme og bødeforelæg i sager om overtrædelse af straffelovens § 266 b.

Statsadvokaten skal inddrages i overvejelser vedrørende eventuel anke af domme.

6.2. Lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv.

Domme om overtrædelse af lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv. skal sendes til orientering til statsadvokaten.

Statsadvokaten skal inddrages i overvejelser vedrørende eventuel anke af domme. Spørgsmålet kan forelægges statsadvokaten telefonisk.

6.3 Anklagemyndighedens registrering af anvendelsen af straffelovens § 81, nr. 6 og § 81 f

6.3.1. Anklagemyndighedens registrering af anvendelsen af straffelovens § 81, nr. 6

Anklagemyndigheden skal i alle sager, hvor straffelovens § 81, nr. 6, er anvendt af domstolene, registrere dette i POLSAS. Anklagemyndigheden skal anvende feltet ”anmærk” (anmærkningsfeltet) i afgørelsesbillet i POLSAS, hvor der skal anføres ”§ 81, nr. 6” i feltet.

Det er vigtigt, at registreringen sker specifikt som anført. Det er endvidere vigtigt, at registrering af bestemmelsen sker hver gang, bestemmelsen er anvendt af domstolene, og at det endvidere sikres, at der sker opdatering i feltet, såfremt byrettens dom ændres i højere instans. Det skal således være resultatet af den endelige afgørelse, der markeres i feltet.

6.3.2. Anklagemyndighedens registrering af anvendelsen af straffelovens § 81 f

Anklagemyndigheden skal i alle sager, hvor straffelovens § 81 f, er anvendt af domstolene, registrere dette i POLSAS. Anklagemyndigheden skal anvende feltet ”anmærk” (anmærkningsfeltet) i afgørelsesbillet i POLSAS, hvor der skal anføres ”§ 81 f” i feltet.

Det er vigtigt, at registreringen sker specifikt som anført. Det er endvidere vigtigt, at registrering af bestemmelsen sker hver gang, bestemmelsen er anvendt af domstolene, og at det endvidere sikres, at der sker opdatering i feltet, såfremt byrettens dom ændres i højere instans. Det skal således være resultatet af den endelige afgørelse, der markeres i feltet.

6.4. Domme til Vidensbasen

6.4.1. Domme, hvor straffelovens § 81, nr. 6, er søgt anvendt

Samtlige domme, hvor der er nedlagt påstand om at skærpe straffen i medfør af straffelovens § 81, nr. 6, skal sendes til Anklagemyndighedens Vidensbase via de regionale statsadvokater.

Domme til Vidensbasen skal være endelige og sendes til vidensenheden@ankl.dk .

6.4.2. Domme, hvor straffelovens § 81 f, er søgt anvendt

Samtlige domme, hvor der er nedlagt påstand om at skærpe straffen i medfør af straffelovens § 81 f, skal sendes til Anklagemyndighedens Vidensbase via de regionale statsadvokater.

Domme til Vidensbasen skal være endelige og sendes til vidensenheden@ankl.dk .

7. Love og forarbejder

Straffelovens § 266 b

- Betænkning nr. 553/1969 om forbud mod racediskrimination
- FN’s Racediskriminationskonvention af 21. december 1965
- Lov nr. 288 af 9. juni 1971
- FT 1970/71, Tillæg A, sp. 1183 ff.

- FT 1970/71, Tillæg B, sp. 3001ff.
- Lov nr. 357 af 3. juni 1987
 - L 196 af 12. februar 1987
- Lov nr. 309 af 17. maj 1995
 - L 46 af 9. november 1994
- Lov nr. 2591 af 28. december 2021
 - L 18 af 6. oktober 2021

Lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv.

- Lov nr. 289 af 9. juni 1971
- Folketingstidende 1970/71, Tillæg A, sp 1167 og 1183
- Lov nr. 626 af 29. september 1987
 - L 196 af 12. februar 1987
- Lov nr. 2591 af 28. december 2021
 - L 18 af 6. oktober 2021

Straffelovens § 81, nr. 6

- Lov nr. 218 af 31. marts 2004
 - L 99 af 26. november 2003
- Lov nr. 709 af 26. april 2021
 - L 154 af 3. februar 2021
- Lov nr. 2591 af 28. december 2021
 - L 18 af 6. oktober 2021

Straffelovens § 81 f

- Lov nr. 201 af 25. februar 2025
 - L 110 af 28. november 2024

Rigsadvokaten, den 27. marts 2025

RIGSADVOKATEN

/ Rigsadvoakten